

**Sayın Divan,
Değerli Meclis Üyeleri,
Basınımızın Güzide Temsilcileri,
Antalya Ticaret Borsası Yönetim Kurulu ve kendi adıma,
Hepinizi saygıyla selamlıyorum.
Eylül ayı meclis toplantımıza hoş geldiniz.**

Değerli Arkadaşlarım,

Uzunca bir süredir tarımın stratejik bir sektör olduğunu, bunun gerektirdiklerinin yapılmasını ve direncinin güçlendirilmesi gerektiğini her ortamda dile getirdik. Nitekim bu ayın başında TÜİK'in açıkladığı 2. çeyrek büyüme rakamlarına göre genel ekonomimiz, temmuz meclisinde paylaştığımız beklentiye uygun olarak, yüzde 1,5 küçülürken tarım ise yüzde 3,4 büyümüştür. Bunun benzerini 2009 yılında da yaşamıştık. Fakat sektörümüzün bu özelliğini 2 dönemle değil son 20 yıllık geçmişle değerlendirecek olursam, sektörümüz;

- Ekonomimizin kötüye gidişini frenleyen ve direncini artıran bir performans göstermiştir.
- Ekonomimizin hızlandığı dönemlerde ise bu hızlanmadan payını yeterince alamamıştır.

Bu iki tespitten anladığımız, tarımsal üretim ve ticaret faaliyetleri ancak zor zamanlarda hatırlanmakta ve öne çıkmaktadır. Bunu belirli ölçülerde anlıyoruz. Çünkü sektörümüz toplam olarak faaliyetlerini her koşulda sürdürmeye kararlı bir sektördür. Kendi kontrolünde olan ya da olmayan zorluklara karşı direnci nispi olarak yüksektir. Açıkçası başka da alternatifi yoktur. Ayrıca nispi olarak kanaatkar ve talepleri daha mütevazı olan bir sektördür. Bu 20 yıllık geçmişte girdi maliyetleri artışıyla ürün fiyatları artışı arasında hala aleyhimizde ciddi bir açıklık bulunmaktadır. Son 1 yılda da ürün fiyatlarındaki artış hızı, girdi maliyetlerindeki hızın altında kalmıştır. Yani tarımsal üretim ve ticaretle uğraşan insanlarımız elde ettikleri gelirin çok büyük bir bölümünü tedarikçilerine devir etmektedir. Hatta bu devir öyle boyutlara ulaşmıştır ki tarımsal fiziki kapasite aynıyken faaliyetleri sürdürebilmek için daha fazla borçlanmak kredi kullanmak zorunda kalmaktadır.

Sizlerle paylaştığım bu gidişatın sektörümüz lehine düzeltilmesi için önerilerimizi ve taleplerimizi uzunca bir süredir ilgililerle paylaşmaktayız. Bunların bir kısmına olumlu tepkiler almış olsak da sürdürülebilir bir iyileşme için hala çok çalışmamız gerekmektedir.

Son açıklanan yurtdışı üretici enflasyonu rakamının aylık yüzde -1,41 ve yıllıkta ise yüzde -2,94 olarak ilan edilmesi gelecekteki maliyet yükü itibarıyla bizleri umutlandırmıştır. Çünkü bildiğiniz gibi girdilerimizin önemli bir kısmı dövize bağlıdır.

Değerli Meclis Üyeleri,

Merkez Bankası Para Politikası Kurulu bu ay faizleri hızla düşürmeye devam etmiştir. Temmuz ayındaki 425 baz puanlık indiriminin ardından eylül ayında 325

baz puanlık daha indirimde bulunmuştur. Böylece son üç ayda politika faizi 750 baz puan gibi ciddi oranda düşürülmüştür. Buna rağmen dövizde ciddi bir yükselişin yaşanmamasının iki önemli nedeni bulunmaktadır. Bunlardan ilki; küresel para politikalarının hızla gevşeme moduna girmesi olurken ikincisi ise eylül ayından itibaren enflasyonda baz etkisi dolayısıyla yaşanması beklenen düşüş eğilimi olmuştur. Bu politika faizi düşüşleri bir taraftan iş dünyası için diğer taraftan da tüketiciler için bir umut oluşturmuştur. Özellikle kamu bankaları liderliğinde düşük faizli kredi sağlama eğilimini görmekteyiz. Ancak bunun özel kesim bankacılığına yansımaları oldukça sınırlı kalmıştır. Öyle ki özel kesim bankacılığında yıllık kredi kullandırımı azalırken kamu bankalarında kredi kullandırımı artmıştır. Biz geçmiş dönem deneyimlerimizden biliyoruz ki ekonominin yüzde 5 civarında büyüebilmesi için kredi hacminin yıllık yüzde 20 civarında artması gerekmektedir. Üstelik bu geçmiş dönem bilgisi şimdikine göre çok daha düşük enflasyon ortamında geçerliydi. Dolayısıyla konuya kredi büyümesi ile ekonomik büyüme ilişkisi itibarıyla baktığımızda potansiyel büyümemizi destekleyecek bir kredi hacmi artışından çok uzaktayız. Potansiyel büyümeye ulaşmanın sağlıklı yoluysa tekrar kalıcı düşük enflasyon ortamını sağlamak ve bu ortamda kredi hacmini artırmanın yollarını bulmaktan geçmektedir.

Değerli Arkadaşlar,

Yaklaşık 50.000 dekar alanda 3.500 tonluk susam üretimiyle ülkemiz susam alanlarının yüzde 19'unu üretiminin ise yüzde 20'sini karşılayan kentimizde susam hasadı başlamıştır. Yerli susam 15-16 TL aralığında ithal susam ise 8-10 TL aralığında fiyatlanmaktadır. Geçtiğimiz yıl bölgemizde faaliyet gösteren tarım kredi kooperatiflerinin de susam almaya başlamasıyla fiyatta yüzde 40 düzeyinde artış yaşamıştık. Bu artış özellikle Manavgat'taki üreticiyi motive etmiş ve daha fazla susam ekmesini sağlamıştır. Ancak dövizde endeksli bulunan ilaç-gübre-mazot gibi girdiler ile işçi maliyetleri üretmenin cazibesini düşürmektedir. Üretimin cazip olabilmesi için verilen emek karşılığında yüzde 40-50'yi aşmayan maliyetlerle çalışılması gereklidir.

Yüzde 80'nin üzerinde dışa bağımlı olduğumuz susam üretiminin geliştirilebilmesi için kısa vadede;

- Susam desteklerinin artırılması ve aynı dönemde üretimi yapılan diğer ürünlerin desteklerinin azaltılması,
- Toplu üretim-planlamayı motive eden desteklerin sunulması ve ardından makineli tarıma geçişe olanak sağlanması
- Susam üretiminde kullanılacak ilaç-gübre-mazot gibi girdi maliyetlerinin ciddi düzeyde sübvansede edilmesi
- Susam ve diğer tarım işlerinde çalışmayı cazip hale getirecek sosyal güvenlik uygulamaları üretimi artıracaktır.

Kıymetli Arkadaşlar,

Faaliyet videosunda da izlediğimiz birkaç konuda sizleri bilgilendirmek isterim. Borsamız üyesi süt kooperatifleri ve zeytinyağı üretim tesisi sahipleriyle yaptığımız toplantılardaki ortak sorunlar; başta elektrik olmak üzere maliyetlerin geçen yıla oranla en az yüzde 50 düzeyinde arttığıdır.

Bunlar dışında zeytinyağcılar; taşımalı yağ, atık yönetimi ve zararlılarla mücadelenin yanı sıra fiyat konularında görüş alış verişinde bulunmuşlardır.

Süt kooperatifleri ise; satış sonrası alacakları vadelerin uzaması, kalite ve standart nedeniyle süt sanayicileri tarafından fiyat kırma hacmindeki artışlar, süt satılan firmalardan yem alma mecburiyeti, Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin "Halk Süt" projesinin biran evvel uygulamaya alınması ile çiğ sütün piyasaya arzının tamamen yasaklanması konularında görüş alış verişinde bulunmuşlardır.

Üyelerimizin sorunlarının çözümü için gerek süt gerek zeytinyağı konularında faaliyetlerimizi sürdüreceğiz.

Önümüzdeki ay ise sezon öncesi yaş sebze sektörü konulu sektörel analiz toplantısı gerçekleştirmeyi planlıyoruz. Geçtiğimiz üretim sezonunda domates başta olmak üzere artan yaş sebze fiyatları nedeniyle tüketicilerin bu yıl kışlık salça ve sos gibi konserve yapımına rağbet ettiğini görmekteyiz. Öyle ki piyasada konserve kapağı kalmadığı yönünde haberleri hep birlikte izledik. Neredeyse bir kilogram domates fiyatına 1 adet kapak satıldığını gördük. Önümüzdeki dönemde enflasyonda ve maliyetlerde bir düşüş olacağı beklentisi kamuoyunda hakimdir. Umuyoruz ki bu beklenti gerçekleşir ve başta domates olmak üzere yaş sebze fiyatlarında üreticinin kazandığı tüketicinin zorlanmayacağı fiyatları yaşarız.

Değerli Arkadaşlarım,

Hatırlayacağımız üzere geçtiğimiz yıl soğan fiyatları çok konuşulmuştu. Bu yıl ise görünen o ki sarımsağı konuşacak gibiyiz. Geçtiğimiz yıl birim fiyatlarının düşük olması nedeniyle ürünün daha az ekilmesi, iklim koşulları nedeniyle üretim bölgelerindeki ürünün azalması ve ithalat vergileri nedeniyle; yaklaşık 100.000 ton civarında tüketimimiz olan sarımsak, kalitesine göre 25 ile 40 TL arasında fiyatlanmaktadır. Bu sorunun temeli iktisatta örümcek ağı teoremi olarak da adlandırılan üreticinin bir sonraki üretim döneminde yüksek fiyatlı ürünü üretme isteğidir. Çözümün ise toplu-üretim planlamasının yapılması ve bu planın uygulanması ile tarımsal desteklerin önceden açılması ve zamanında ödenmesinden geçtiğini düşünmekteyiz.

Kıymetli Arkadaşlar,

Sizlerinde katılımıyla müşterek meslek komiteleri toplantımızı Borsamız önceki dönem başkanlarımızın katılımıyla gerçekleştirdik. Doğru taşın üstüne doğru taşı koyma anlayışıyla ve ortak hareket etme kültürüyle Antalya tarımsal ticaretinin ve kentimizin gelişimi için faaliyetlerini sürdüren Borsamızda görev üstlenen tüm büyüklerimize ve arkadaşlarımıza kendi adıma ve yönetim kurulumuz adına bir kez daha teşekkürlerimi sunuyoruz. Aramızdan ayrılanları ise rahmetle anıyoruz.

YÖREX'le ilgili yoğun çalışmalarımız devam ediyor. Fuarımızda şu an için 80 kentimizin katılımının kesinleştiğini sizlerle paylaşmak isterim. 23 – 27 Ekim tarihlerinde doğusundan batısına, kuzeyinden güneyine yöresel ve coğrafi işaretli tüm zenginliklerin bir arada olacağı ve bu yıl 10. kez düzenleyeceğimiz fuarımıza

tüm Antalyalıları ve o dönemde Antalya’da bulunacak herkesi bekliyoruz. YÖREX kapsamında düzenleyeceğimiz tüm faaliyet ve etkinliklerimizi önümüzdeki günlerde bizlere her daim destek olan basın mensuplarımızla yapacağımız toplantımızda kamuoyu ile paylaşacağız.

Konuşmama son verirken; yarın sektörümüz paydaşlarının tamamının temsil edildiği Antalya Tarım Konseyi’nin konuğu Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Muhittin BÖCEK olacaktır. Bu toplantıda meslek komitelerimizden ve meclisimizden derlediğimiz görüşleri ve talepleri de sayın başkan ile paylaşacağız.

Saygılarımla,

ALİ ÇANDIR
Yönetim Kurulu Başkanı

